

Toepassingen van de moderne biologie: ethische en filosofische aspecten

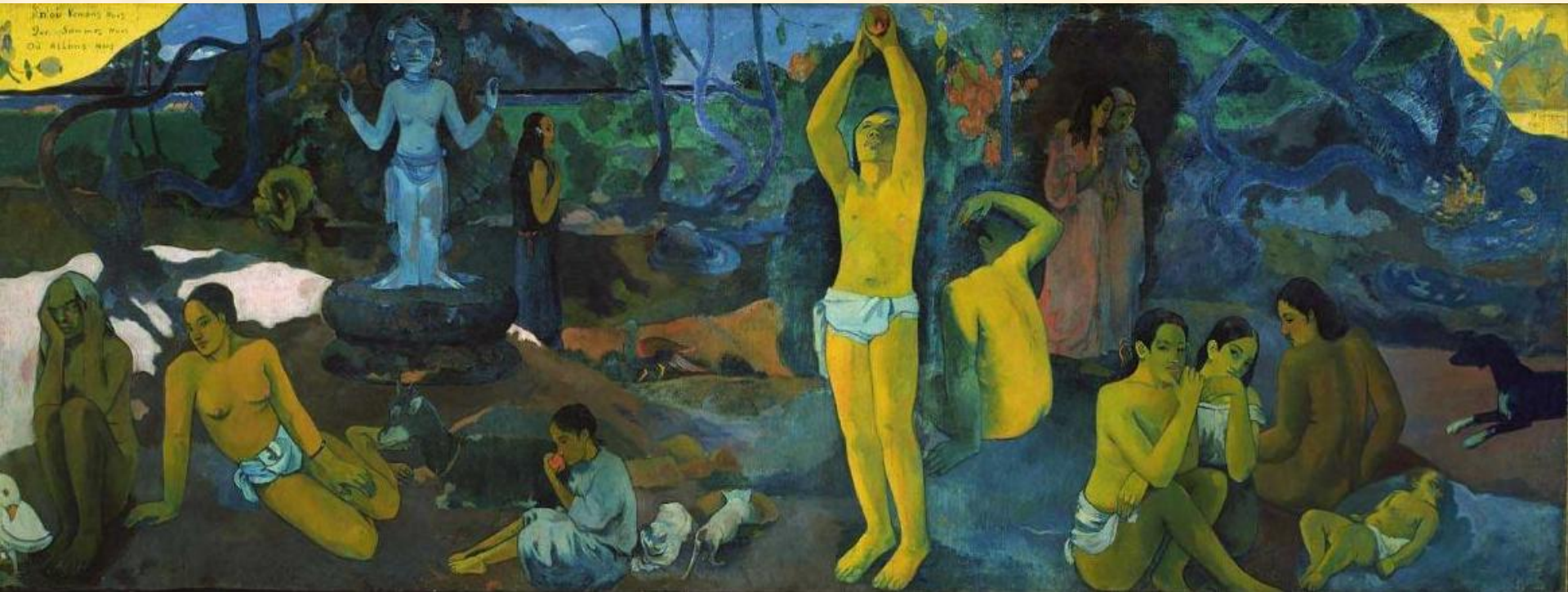
Johan Braeckman

Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen

Universiteit Gent

31 januari 2013

‘existentiële’ aspecten van de evolutietheorie: problematisch tot op heden

Paul Gauguin, *D'où venons-nous ? Que sommes-nous ? Où allons-nous ?* 1897-1898

"The Question 'what is man' is probably the most profound that can be asked by man. It has always been central to any system of philosophy or of theology. We know that it was being asked by the most learned humans 2000 years ago, and it is just possible that it was being asked by the most brilliant *australopithecines* 2 million years ago. **The point I want to make is that all attempts to answer that question before 1859 are worthless and that we will be better off if we ignore them completely."**

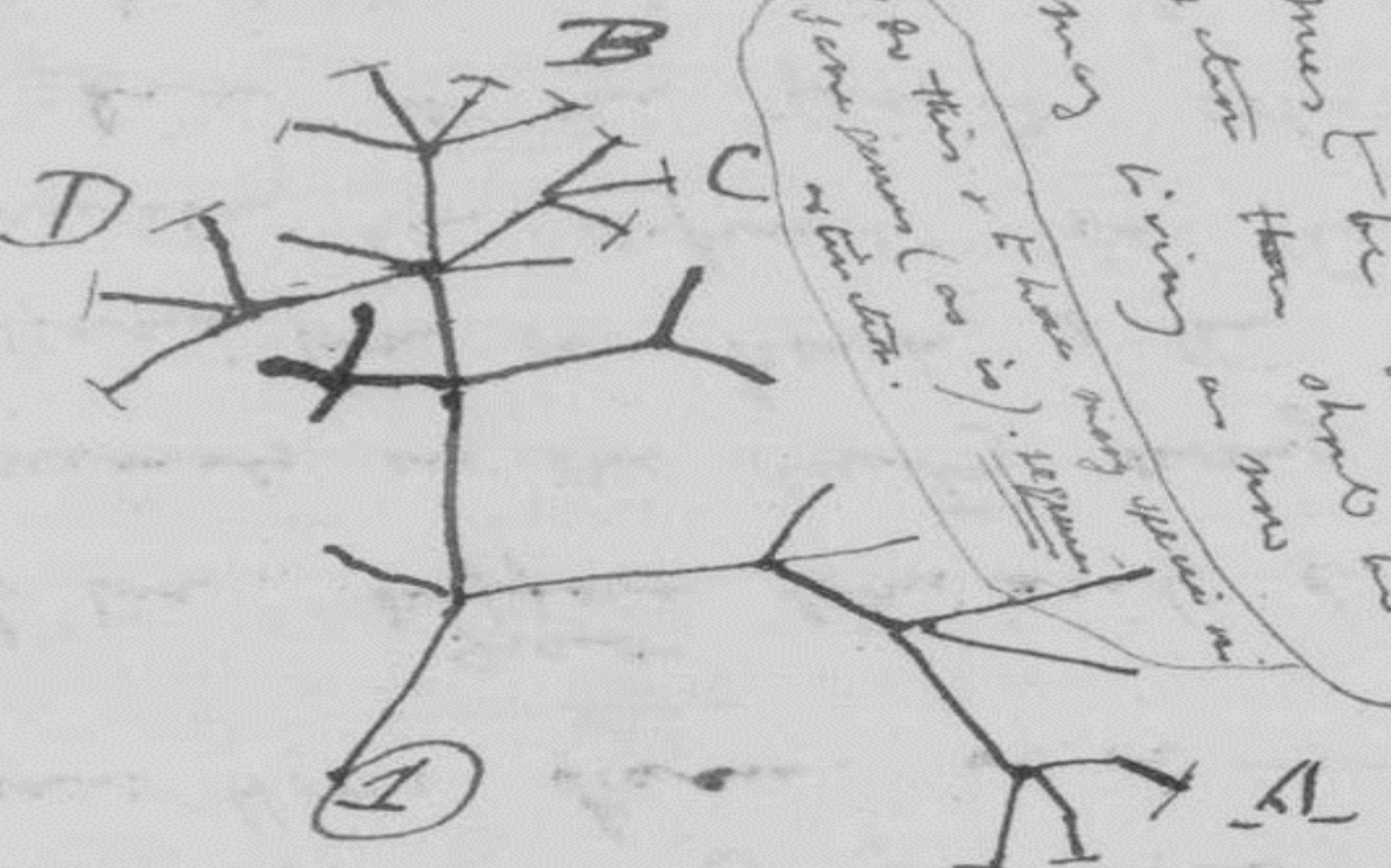
George Gaylord Simpson, 1966.

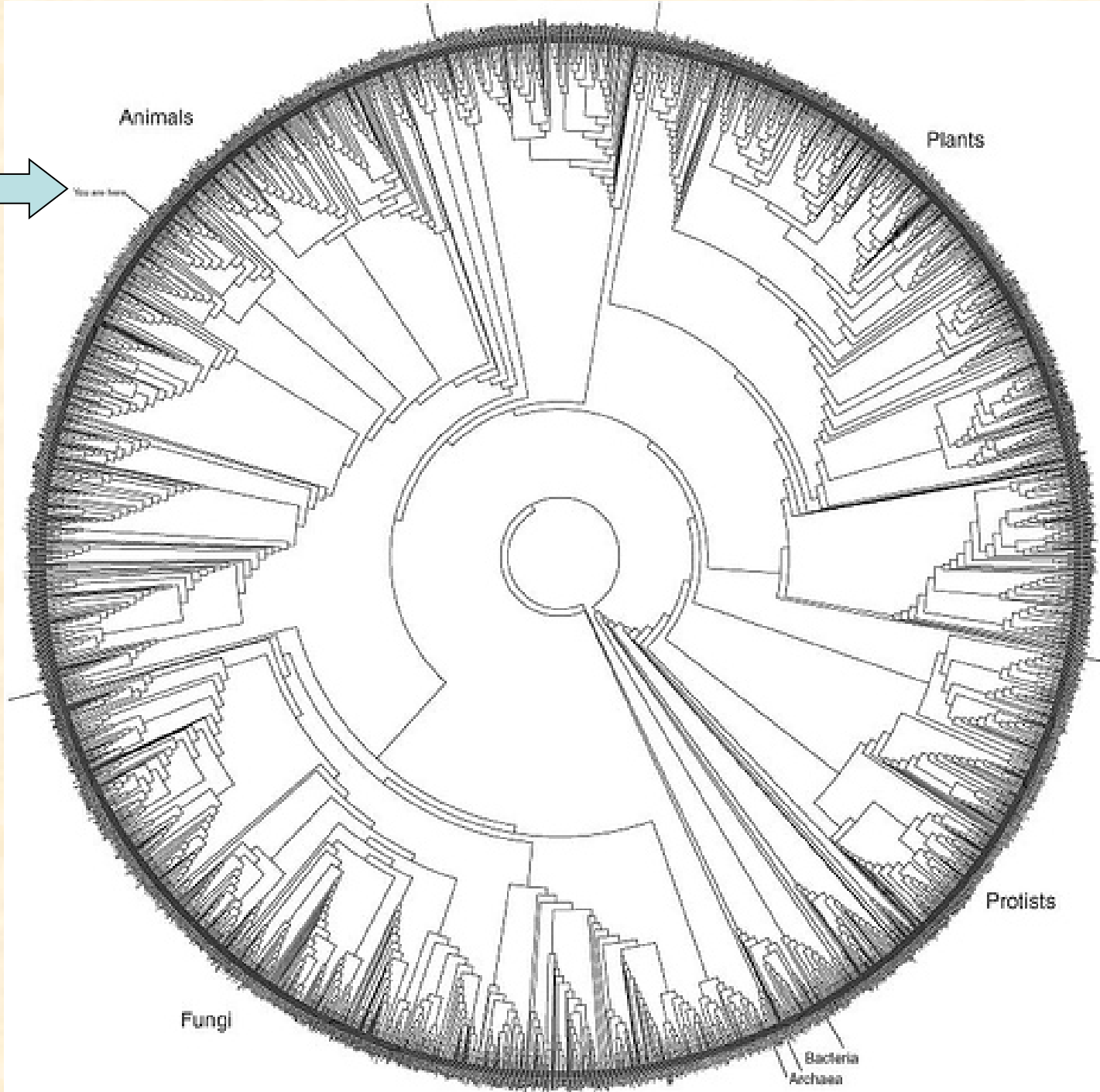
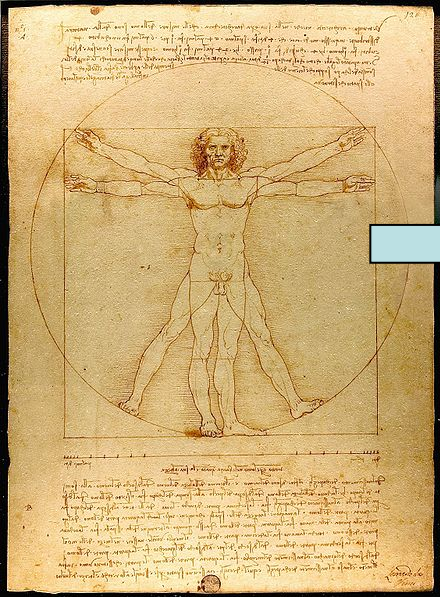

Can't miss to be there on
your own terms. However as
you are

Some living species
are more
Do you think I have many species
of some species (as in) the species
as the state.

I think

Onze plaats in de stamboom

“Er kan geen twijfel over bestaan dat het verschil tussen de geest van de laagste mens en het hoogste dier immens is. Een antropomorfe aap, als hij een onpartijdig gezichtspunt zou kunnen innemen aangaande zijn eigen geval, zou toegeven dat, hoewel hij een gewiekst plan kon vormen om een tuin te plunderen – hoewel hij stenen kon gebruiken om te vechten of om noten open te breken, de gedachte om een steen tot een werktuig om te vormen toch ver buiten zijn gezichtsveld valt. (...) **Niettemin is het verschil in geest tussen de mens en de hogere dieren, hoe groot dat ook is, er met zekerheid slechts een in mate en niet in aard.**”

Charles Darwin, *De afstamming van de mens en selectie in relatie tot sekse*, 1871.

Richard Dawkins

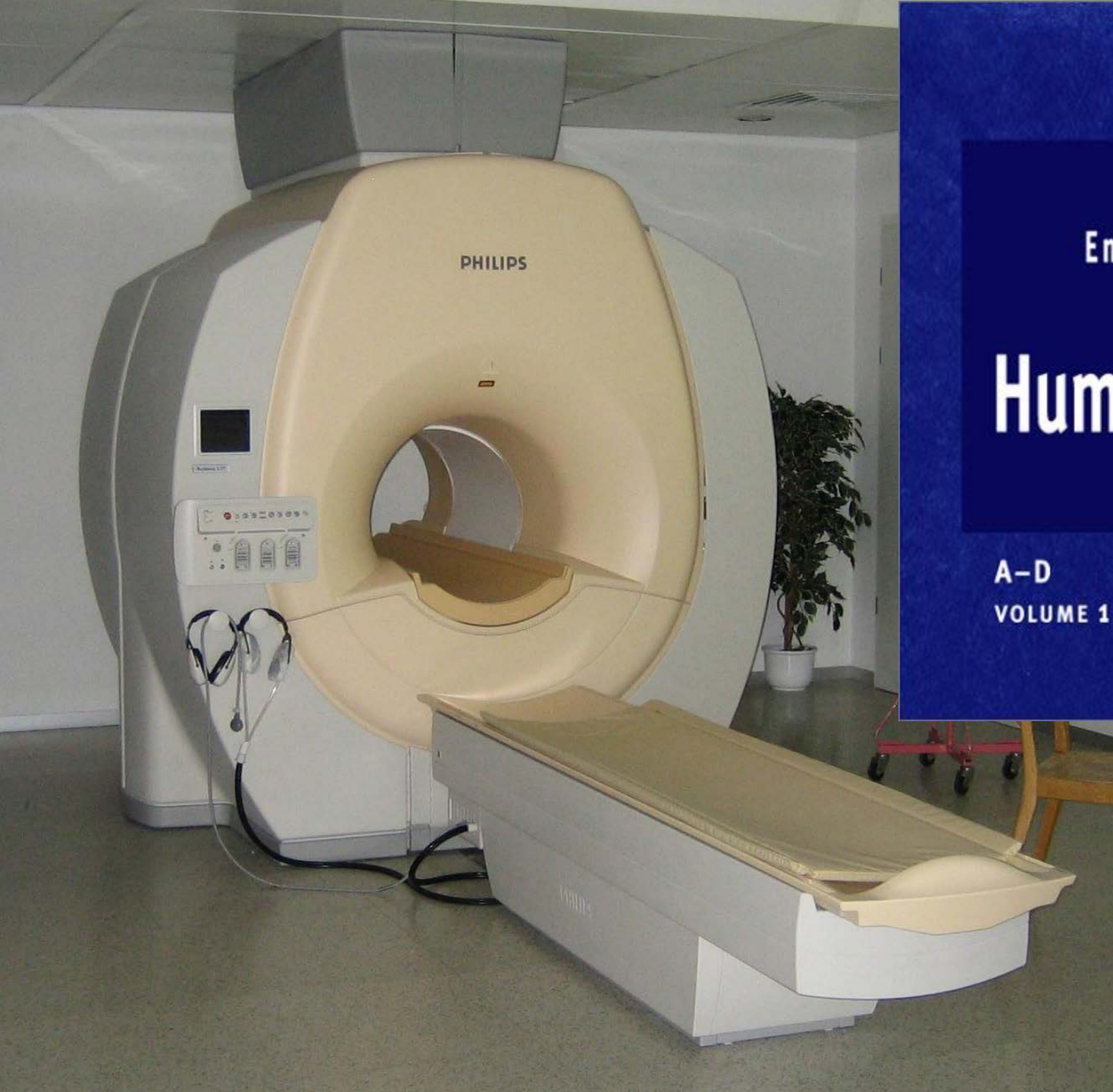
Nature is not cruel, only pitilessly indifferent. This is one of the hardest lessons for humans to learn. We cannot admit that things might be neither good nor evil, neither cruel nor kind, but simply callous - indifferent to all suffering, lacking all purpose (*River out of Eden*)

Tweede helft 20^e eeuw: spectaculaire toename van onze kennis en mogelijkheden

**Aristoteles:
“Het brein is
een orgaan om
het lichaam af
te koelen.”**

Encyclopedia
of the
Human Brain

A-D
VOLUME 1

**Prediker: “Wie kan
recht maken wat Hij
krom heeft
gemaakt?”**

- **transplantatiegeneeskunde (1954: eerste niertransplantatie; recent ook gelaat; xenotransplantatie,...)**
- **fertiliteitsgeneeskunde (IVF, ICSI, draagmoederschap, kloneren, saviour baby's)**
- **pre-implantatiediagnose**
- **gentherapie, genetische manipulatie (genetica: ook in criminologie, genealogie, archeologie,....)**
- **medicatie (voor *mood*, gedrag, seksualiteit, sport,...)**
- **plastische chirurgie**
- **breinchirurgie, breinprothesen, deep brain stimulation,...**
- **Stamceltherapie**
- **biotechnologie**

Slippery slope?

Onnatuurlijk?

Playing god?

Hubris?

Verlies controle neveneffecten?

‘tampering’ with nature?

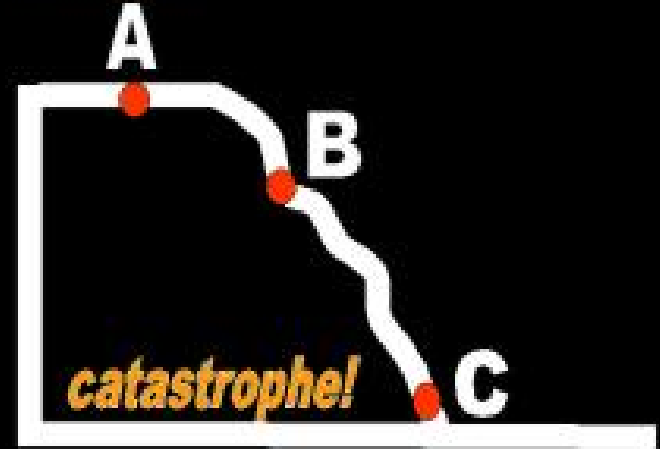
Tegen menselijke waardigheid?

Mad scientist?

Geen ethische lange-termijndoelen?

In dienst kapitalisme?

safe

**MAD SCIENTIST ...
OR BAD SCIENTIST?**

Weerstand....

«HUMANAE VITAE»
OF HUMAN LIFE:
ON THE REGULATION OF BIRTH

PAUL VI
25 JULY 1968

Morele intuities, contradictories & inconsequentialities

JESUS AVAIT

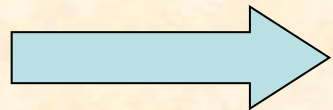
2 PÈRES
ET

1 MÈRE PORTEUSE

‘gebieden’ van moraliteit

- Schade (fysiek, psychisch, economisch,...)
- wederkerigheid, rechtvaardigheid
- Zuiverheid (essenties, walging)
- Hiërarchie (autoriteit, respect)
- Eigen groep, andere groep
- Andere?

Hierbij voelen we ‘goed’ of ‘kwaad’,
keuren we af of keuren we goed.

m.b.t. (toepassingen van) biologie:

Morele intuities over mogelijke schade (gezondheid mens & dier, milieu, natuur); over respect voor hiërarchie (natuur veranderen & leven creëren komt enkel God toe); over zuiverheid (essenties moeten onaantastbaar blijven).

Argumenten om sterke morele intuities te ondersteunen zijn vaak zwak (en tegenstrijdig), bv. “het is niet natuurlijk”, “komt de mens niet toe”, “hellend vlak” e.d., of leiden tot “moral dumbfounding”.

Niettemin blijven we vasthouden aan een “dat doe je niet!”-buikgevoel.

Why not, you eat other animals don't you?

THE VEGETARIAN SOCIETY

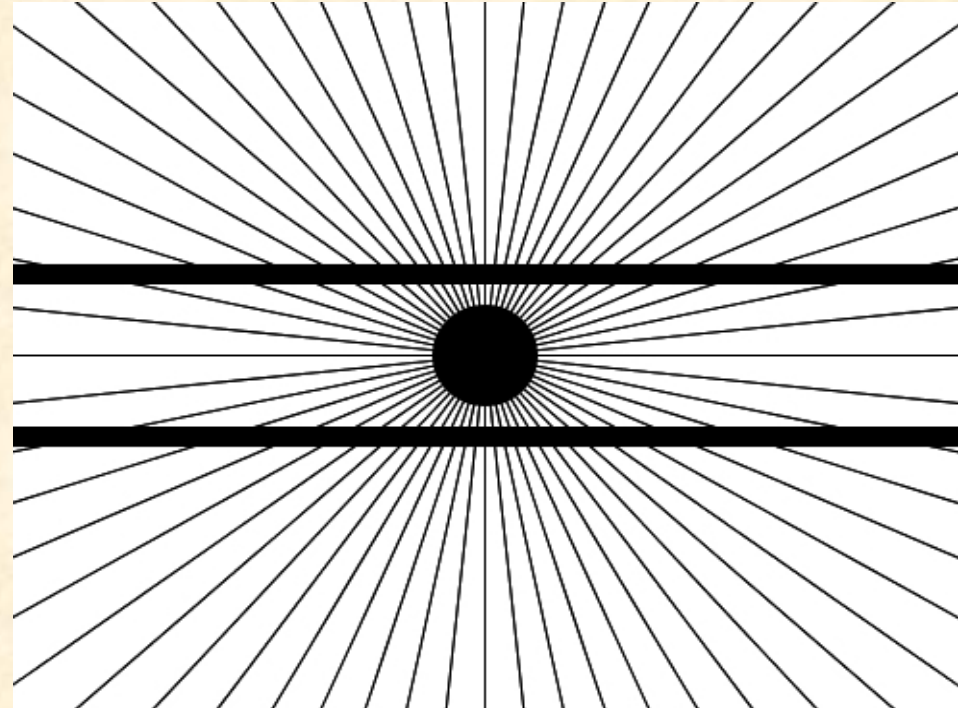
I LOVE YOU!

I'M TELLING MOM!

Kunnen we onze morele intuities vertrouwen?

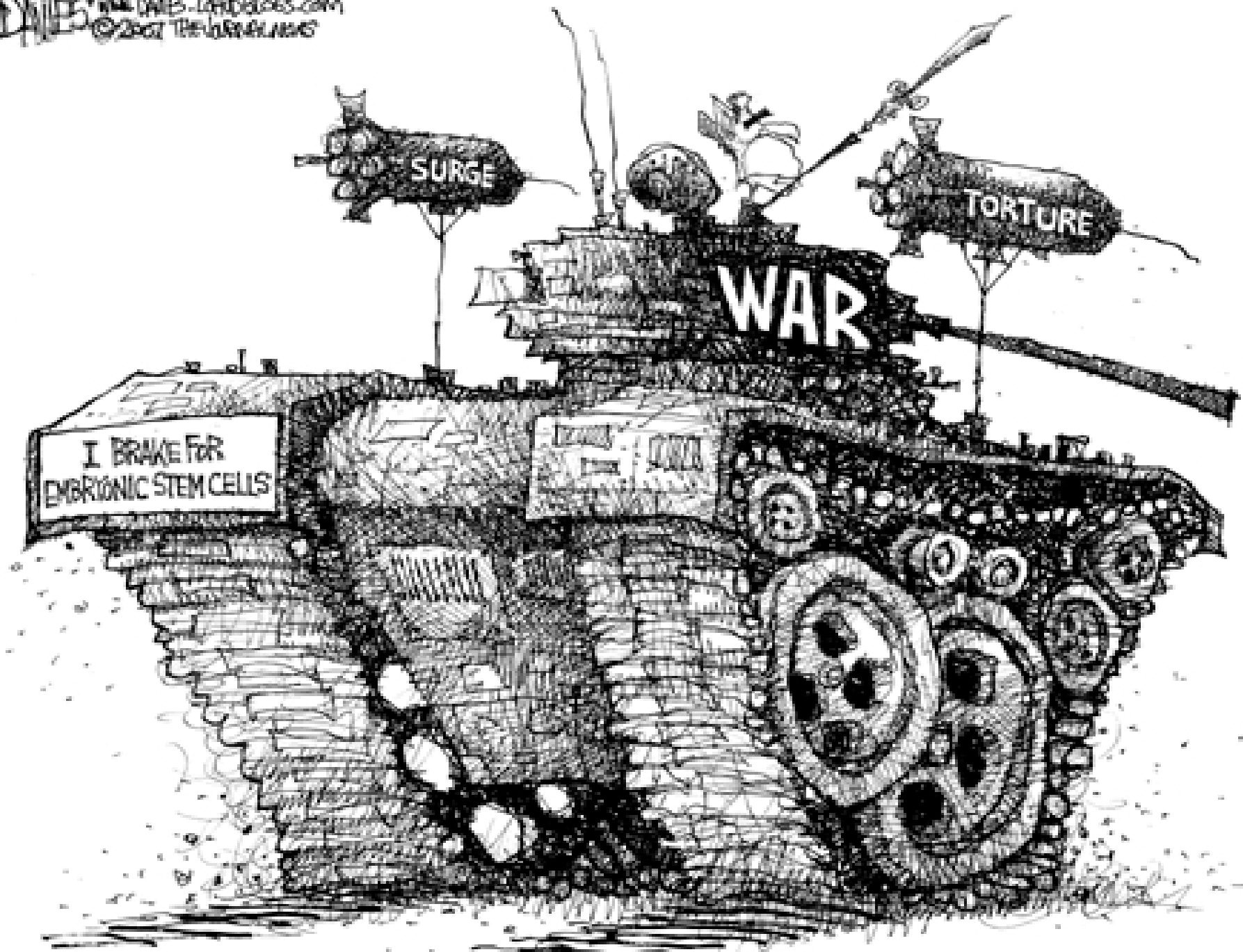
- Blijkbaar niet, de intuities over een en hetzelfde kunnen zeer sterk uiteenlopen
- Kunnen we ‘morele illusies’ hebben?
- Een en dezelfde persoon kan tegenstrijdige intuities hebben zie bv. Trolley dilemma’s.

"...BUT WHAT'S REALLY GOT ME WORRIED IS YOUR SEXUAL ORIENTATION."

6/22

Australische premier: naaktfoto zesjarige is 'walgelijk'

MELBOURNE ● In Australië is ophef ontstaan over de foto van een naakt meisje op de cover van een kunsttijdschrift. Labourpremier Kevin Rudd, een fervent christen, bestempelt de prent als 'walgelijk'.

Op de cover van het julinumnummer van het kunstmagazine *Art Monthly Australia* prijkt Olympia Nelson, dochter van kunstfotografe Polixeni Papapetrou uit Melbourne. In 2003 fotografeerde Papapetrou haar voor de reeks 'Dreamchild', die ook in New York werd getoond. Olympia was toen zes.

De bewuste foto portretteert het meisje naakt tegen een geverfde achtergrond van rotsen en zee. Zonder kleren, maar amper iets onthullend. "Het is mijn lievelingsfoto en hij hangt nog steeds thuis op", verklaarde Olympia, intussen elf, aan de Australische krant *The Sydney Morning Herald*.

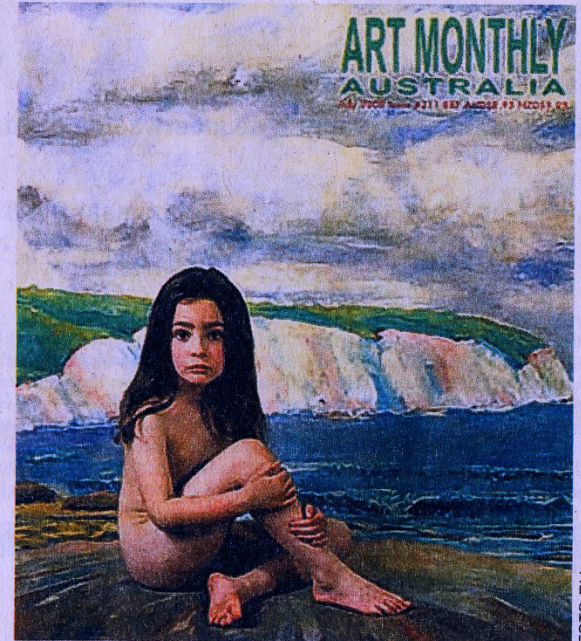
In het julinumnummer verklaarde hoofdredacteur Maurice O'Riordan zijn keuze voor de cover. "De foto mag dan wel controversieel

zijn, maar ik hoop dat de publicatie opnieuw waardigheid brengt in de ethische discussie. Een dialoog die de waarde van kinderen en naaktheid in de kunst erkent, zonder ze te verlammen door angst en repressie."

De ophef volgt op twee gelijkaardige incidenten in Australië in de laatste maanden. In mei nog werden enkele foto's van fotograaf Bill Henson in de kunstgallerij van Sydney in beslag genomen. Daarop was een 13-jarig naakt meisje te zien. Meteen kwam er felle kritiek, aangevoerd door de Bravehearts, een Australische organisatie die opkomt tegen pedofilie. "De foto toont de fantasie van een volwassene."

Het opzet van O'Riordan om te komen tot een waardige discussie, lijkt niet gelukt. Ook nu is de tegenstand groot en wil premier Rudd zelfs een nationaal systeem voor kinderbescherming invoeren. Oppositieleider Barry O'Farrel vraagt de regering de subsidies van het tijdschrift te herzien. De ethische discussie in Australië laait dus weer hoog op.

Pikant detail, vorige week beklagde de

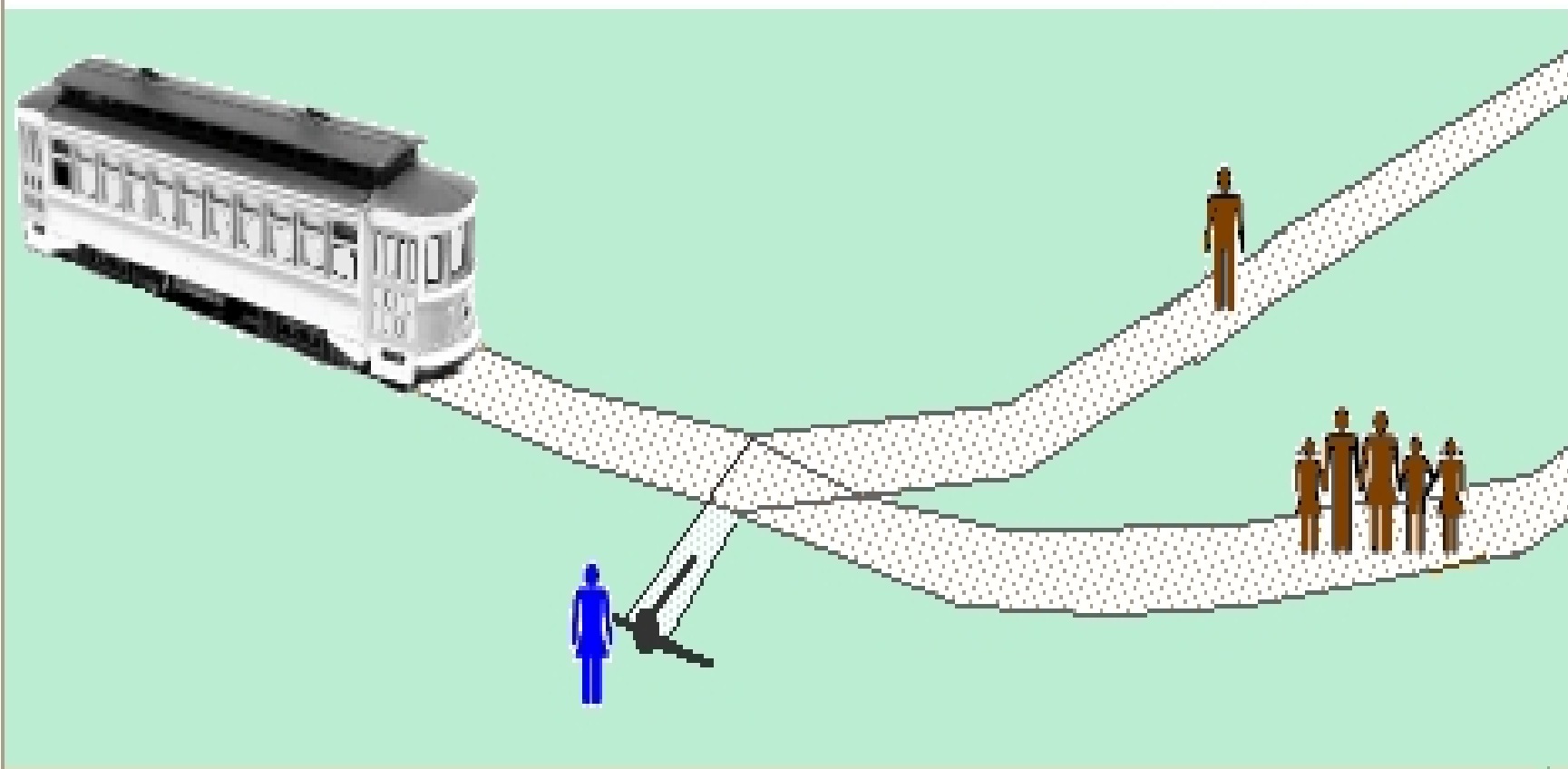
regering zich nog over het 'drinkgedrag' van de Australiërs. Daarop werden prompt de belastingen op alcoholpops (wodka of gin aangelengd met frisdrank) flink verhoogd. De centrumlinkse regering wil zijn burgers duidelijk een morele les geven. (GJ)

DM 8/7/2008

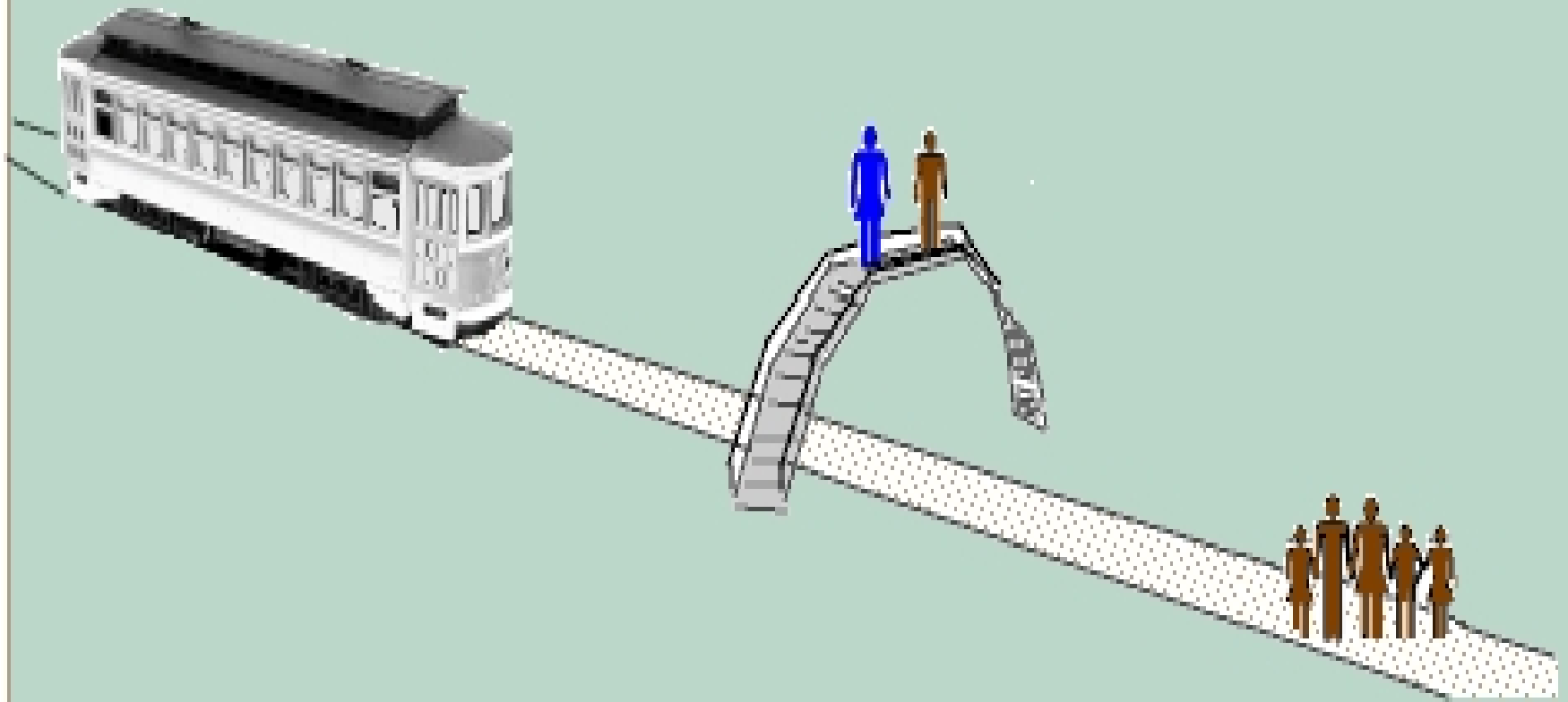

FINN RV

The Trolley Dilemma

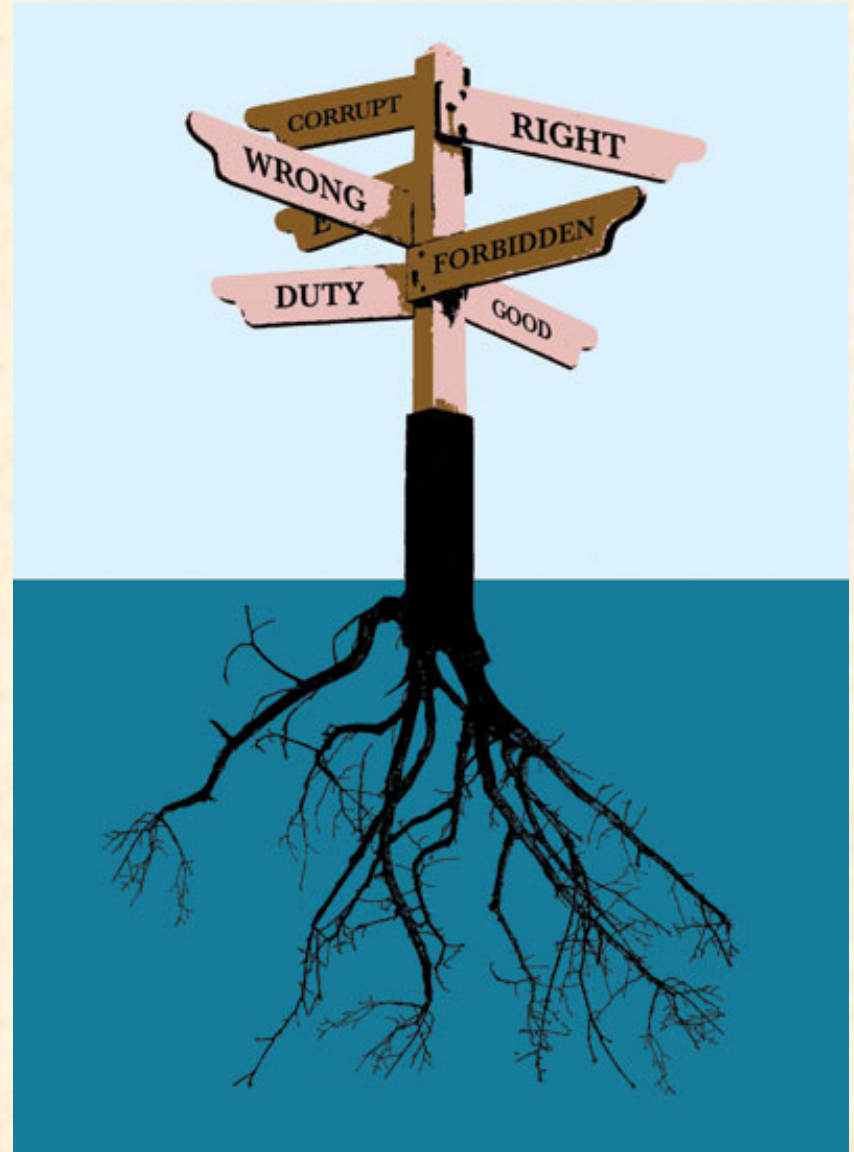
The Footbridge Dilemma

Van de diepere kern van het merendeel van onze morele “opinies” weten we niet waar ze vandaan komen; we zijn er ons meestal niet van bewust dat we ze hebben en weten niet hoe ze ons gedrag beïnvloeden.

We weten wel dat mensen hun “opinies” rationaliseren wanneer hen naar argumentatie wordt gevraagd, en dat ze er aan blijven vasthouden ook wanneer ze cognitief zijn vastgelopen.

Waar komt moraliteit vandaan?

TO BE SOLD & LET
 BY PUBLIC AUCTION,
On MONDAY the 18th of MAY 1829,
 UNDER THE TREES.

FOR SALE,
 THE THREE FOLLOWING

SLAVES,

FEZ.
 HANNIAL, about 20 Years old, an excellent House Servant, of Good Character.
 WILLIAM, about 25 Years old, a Labourer.
 NANCY, an excellent House Servant and Nurse.
 The next morning to "LADDER" Tables and the VULCAN PLATE, & C.

TO BE LET,
 On the usual conditions of the Hire finding them in Food, Cloths, and Medical
 the following

MALE and FEMALE
SLAVES,
 OF GOOD STAMPESS,

HORRY BAGLEY, about 20 Years old, a good House Servant
 WILLIAM BAGLEY, about 18 Years old, a Labourer.
 JOHN ALLEN, about 18 Years old.
 JOHN ANTONIA, about 40 Years old, a Labourer.
 PHILIP, an Excellent Fisherman.
 HENRY, about 20 Years old, a good House Servant.
 LUCY, a Young Woman of good Character, used to House Work and the Nursery.
 ELIZA, an Excellent Washerwoman.
 CLARA, an Excellent Washerwoman.
 F. S. S. V., about 14 Years old, House Servant.
 SARAH, about 14 Years old, House Servant.

Also for Sale, at Eleven o'Clock,
 Fine Rice, Gram, Paddy, Books, Muslins,
 Needles, Pins, Ribbons, &c. &c.

AT ONE O'CLOCK, THAT CELEBRATED ENGLISH HORSE,
BLUCHER,

Waar kun richtlij

- De natuur?

- Bijbel of andere
'sacrale'
boeken?

- Experten?
Welke?

According to a recent Nationwide survey:

MORE DOCTORS SMOKE CAMELS THAN ANY OTHER CIGARETTE

DOCTORS in every branch of medicine—113,397 in all—were queried in this nationwide study of cigarette preferences. Three leading research organizations made the survey. The gist of the query was—What cigarette do you smoke, Doctor?

The brand named most was Camels!

The rich, full flavor and cool mildness of Camels' superb blend of milder tobaccos seem to have the same appeal to the smoking tastes of doctors as to millions of other smokers. If you are a Camel smoker, this preference among doctors will hardly surprise you. If you're not—well, try Camels now.

Your "T-Zone" Will Tell You...

T for Taste . . .
T for Throat . . .

that's your
proving ground
for any cigarette.
See if Camels
don't suit your
"T-Zone" to a "T."

CAMELS

Costlier Tobaccos

© L. J. Green
Manufactured by
R. J. REYNOLDS
TOBACCO CO., N. C.

Gevalsstudie: ggo's en (morele) walging

- Walging, evolutionair: verdedigingsmechanisme tegen pathogenen (ziekte, lijken, rottend vlees...)
- Het zien (ruiken, voelen, proeven, horen) van iets walgelijks is 'upsetting'.
- Er is gevoel/overtuiging van gevaar van besmetting (van op zich neutrale voorwerpen)

- **Iets wat walgelijk is, “werkt door”, ook al beseffen we cognitief het irrationele ervan. Bv.: propere toiletborstel in soep; chocolade in vorm van uitwerpselen.**
- **Idem met morele walging: bv. jasje van Dutroux**
- **Wat roept morele walging op? ‘aantastingen’ van hiërarchie, van ‘natuurlijke orde’, van ‘zuiverheid van essentie’: bv. gebrek aan respect voor het ‘sacrale’ of ‘onaantastbare’ (bv. pedofilie) ; incest; interracialle of homoseksuele relaties.**
- **Racisme bv.: ent zich op morele walg bij aantasting ‘zuiverheid’ en ‘essenties’, cf. Neurenbergwetten nazisme**

Intuitieve “zuiverheidsnormen”

verandering van DNA = inbreuk op “essentie” (vgl. creëren van hybriden; relatie zwarte man/blanke vrouw; homoseksualiteit; stamcelonderzoek...)

Ethische theorieën

**Kunnen we ethisch-
rationeel (niet: moreel-
intuïtief) argumenteren?**

Utilitarianism

David Hume, Jeremy Bentham, John Stuart Mill

Bentham: Ethics is not about God's will, nor about following abstract rules (Kant), but about diminishing suffering and maximizing happiness and pleasure.

Some critical remarks

- **Is happiness the only important thing? (prozac or neuromodulation everytime we suffer?)**
- **‘happiness machine’?**
- **Do good consequences overrule everything? (can we kill somebody for her organs?)**

Kant – ethic of rules- deontology

- **Ethical = following absolute rules**
- **Based on reason, not theology or emotion**
- **hypothetical & categorical imperatives**

“Thou shalt not lie”

The problem with Kant's reasoning

Walging als risico-aversie: erg lastig te ‘overrulen’, zelfs als alle wetenschappelijke informatie ‘goed zit’.

niettemin

- **Ethische argumentatie ontwikkelen pro moreel verantwoord gebruik toegepaste biologie (landbouw, geneeskunde)**
- **Aandacht voor: fairness, eerlijke verdeling, rechtvaardigheid, veiligheid (discussie aanzwengelen patentering, monopolisatie, handelswetten enz.), transparantie**